

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.012.02.2019

Pan
płk SG Jacek Wysokiński
Komendant
Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych
Straży Granicznej w Lubaniu
ul. Wojska Polskiego 2
59 - 800 Lubań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/039 - Szkolenie i doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy służb podległych MSWiA

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu, ul. Wojska Polskiego 2, 59-800 Lubań (dalej: „OSSSG” lub „Ośrodek”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Płk SG Jacek Wysokiński, Komendant Ośrodka od dnia 10 września 2018 r. i nadal. Poprzednio, w okresie od dnia 6 października 2017 r. do dnia 9 września 2018 r. Komendantem Ośrodka był płk SG Roman Łubiński. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 3-9)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. System szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.2. Kadra dydaktyczna i instruktorska, programy szkolenia i infrastruktura.3. Realizacja szkolenia i doskonalenia zawodowego.4. Nadzór komendanta nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2018 r. – 27 września 2019 r. (kontrolą były objęte również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celu kontroli).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1) Dominik Kosenda, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/105/2019 z dnia 18 czerwca 2019 r.2) Ziemowit Florkowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/139/2019 z dnia 23 lipca 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2, 4416)</p>

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK w Ośrodku skutecznie, choć nie zawsze zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami i w pełni rzetelnie, realizowano zadania dotyczące szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Straży Granicznej (dalej: „SG”).

Funkcjonujący w OSSSG system szkolenia i doskonalenia zawodowego pozwalał na prawidłowe przygotowanie funkcjonariuszy do wykonywania zadań służbowych, mimo że Komendant Ośrodka nie posiadał koncepcji funkcjonowania podległej mu jednostki w zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy, uwzględniającej jej zadania i spójnej z polityką kadrową. Komendant Ośrodka podejmował, w miarę istniejących możliwości czasowych i służbowych funkcjonariuszy, działania zmierzające do stałej poprawy stopnia przygotowania fachowego kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej OSSSG, organizując dla niej dodatkowe szkolenia oraz wysyłając funkcjonariuszy na praktyki w jednostkach terenowych SG lub na misje zagraniczne. Zapewnił również organizację szkolenia w zakresie ratownictwa medycznego oraz egzaminów potwierdzających (recertyfikacyjnych) posiadane przez funkcjonariuszy umiejętności w tym zakresie.

W skontrolowanym okresie szkoleniami i doskonaleniem zawodowym objęto wszystkich funkcjonariuszy Ośrodka, a zakres tego doskonalenia pozwalał na przygotowanie ich w wymaganym zakresie do realizacji powierzonych im zadań. Zgodnie z obowiązującymi w SG wymogami funkcjonariusze OSSSG brali udział w sprawdzianach strzeleckich oraz testach sprawności fizycznej, kończąc je z wynikiem pozytywnym. Nie prowadzono przy tym bieżącej analizy umiejętności strzeleckich i kondycji fizycznej funkcjonariuszy pełniących służbę w Ośrodku. Ponadto, w przypadku organizacji nieobowiązkowych szkoleń z zakresu posługiwania się bronią przez funkcjonariuszy Ośrodka, dopuszczono do niezgodnego z wewnętrznymi uregulowaniami i nierzetelnego dokumentowania tych zajęć poprzez niepotwierdzanie ich organizacji listą obecności w czwartym kwartale 2018 r., co było sprzeczne z § 3 ust. 2 Wytycznych nr 2 Komendanta Ośrodka z dnia 7 marca 2017 r. (dalej: „Wytyczne nr 2”), a także nieodnotowywanie uzyskiwanych wyników strzelania, co było niezgodne z § 3 ust. 4 Wytycznych nr 2. Taka sytuacja uniemożliwiała Komendantowi Ośrodka prowadzenie ciągłej weryfikacji możliwości funkcjonariuszy OSSSG w zakresie umiejętności strzeleckich i kondycji fizycznej.

Działania Komendanta Ośrodka, związane z funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy, przyczyniały się do na ogół skutecznego sprawowania nadzoru nad kierowaną przez niego jednostką. Analiza sprawozdań ze szkoleń i doskonalenia zawodowego oraz z wewnętrznych kontroli dotyczących tego zakresu pozwalała bowiem Komendantowi Ośrodka na formułowanie wniosków i zaleceń w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Analizie poddawano również wyniki prowadzonej ewaluacji szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. Wspomagano także kadre dydaktyczną Ośrodka prowadząc, w ramach hospitacji, bieżący nadzór nad jakością prowadzonych przez nią zajęć, jak również zapewniając opiekuna grupom funkcjonariuszy odbywającym szkolenie podstawowe. Jednakże w przypadku szkolenia i egzaminu strzeleckiego oraz zajęć i egzaminu ze sprawności fizycznej dla kadry OSSSG nadzór Komendanta Ośrodka nie był efektywny, gdyż nie został powiązany z bieżącą weryfikacją postępów lub obniżenia poziomu wyszkolenia funkcjonariuszy. W związku z tymi nieprawidłowościami NIK sformułowała uwagę w części IV niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszej kontroli zastosowano ocenę ogólną w formie opisowej.

Niezależnie od powyższego NIK pozytywnie ocenia działalność OSSSG w zakresie przygotowania kadry dydaktycznej, programów szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz posiadanej infrastruktury szkoleniowej, które umożliwiły odpowiednie przygotowanie funkcjonariuszy SG do realizacji wyznaczonych zadań. Taką ocenę dodatkowo uzasadniają działania funkcjonariuszy OSSSG, którzy z własnej inicjatywy, dla urozmaicenia prowadzonych zajęć, przygotowali dla słuchaczy, przydatne w trakcie realizacji ćwiczeń praktycznych, pomieszczenia odwzorowujące np. wnętrze samolotu, mieszkanie lub bar, a także labirynt do symulowania ćwiczeń operacji specjalnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. System szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy

Opis stanu faktycznego

1.1. W OSSSG, zgodnie z Zarządzeniem nr 106 Komendanta Głównego SG z dnia 19 grudnia 2014 r. w sprawie zakresu oraz szczegółowych zasad szkolenia funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej⁴ (dalej: „Zarządzenie nr 106”), realizowano dla funkcjonariuszy SG:

- a) szkolenie kwalifikowane obejmujące: szkolenie podstawowe oraz szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej,
- b) doskonalenie zawodowe: centralne (obejmujące szkolenie specjalistyczne i kurs doskonalący), lokalne oraz zewnętrzne.

Komendant Ośrodka wskazał, że na bieżąco analizował potencjał szkoleniowy w OSSSG uwzględniając stan liczebny, przygotowanie zawodowe kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej oraz okres wykonywania zadań na stanowisku dydaktycznym w ośrodku szkolenia, biorąc pod uwagę potrzebę cyklicznego, tj. nie rzadziej niż raz na pięć lat, odświeżania/podwyższania kompetencji zawodowych (w szczególności w obszarach: kontroli ruchu granicznego, ochrony granicy państwowej, cudzoziemskim, dochodzeniowo-śledczym, operacyjnym). Efekt przedmiotowej analizy stanowiły propozycje planów praktyk, przesyłane do Dyrektora Biura Kadr i Szkolenia KGSG, uwzględniające potrzeby Ośrodka w przedmiotowym zakresie.

W związku z prowadzeniem w OSSSG ewaluacji szkolenia podstawowego i szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej Komendant Ośrodka identyfikował faktyczne potrzeby szkoleniowe funkcjonariuszy, co wykorzystywano na posiedzeniach zespołu powołanego przez Komendanta Głównego SG do opracowania projektów programów szkolenia podstawowego funkcjonariuszy SG oraz szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej funkcjonariuszy SG w służbie przygotowawczej.

Komendant Ośrodka wskazał, że w Ośrodku nie poddawano analizie obecnie funkcjonujących systemów (modeli) szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy w OSSSG. Nie występował także z inicjatywą do Komendanta Głównego SG i innych ośrodków szkolenia SG o podjęcie działań, w wyniku których dokonano by zmian w systemie szkolenia. Wskazał również, że w Ośrodku nie opracowano odrębnego dokumentu dotyczącego koncepcji funkcjonowania

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. Urz. Komendy Głównej Straży Granicznej z 2014 r. poz. 133, ze zm.

w zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy SG. Ponadto dodał, że działania w tym zakresie należały do kompetencji Komendanta Głównego SG.

(akta kontroli str. 10-111, 1467-1501, 1504-1512)

1.2. Ośrodek został utworzony na mocy Zarządzenia nr 68 Komendanta Głównego SG z dnia 30 września 2009 r. w sprawie utworzenia, organizacji i zakresu działania Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu⁵. Załącznik nr 1 do ww. Zarządzenia stanowił Statut OSSSG. Do zadań Ośrodka należało realizowanie szkoleń dla funkcjonariuszy i pracowników SG. W strukturze organizacyjnej Ośrodka wyodrębniono: kierownictwo oraz komórki organizacyjne w skład których wchodziły zespoły, zakłady oraz wydziały. Ośrodek funkcjonował także w oparciu o uregulowania wewnętrzne, tj. wydawane przez Komendanta Ośrodka decyzje, rozkazy i wytyczne.

(akta kontroli str. 112-234, 1467-1501, 1504-1512)

1.3. Metodyka liczenia kosztów szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy wyróżniała wydatki rzeczowe, w tym wynagrodzenia bezosobowe i pozostałe wydatki rzeczowe, wydatki majątkowe oraz uposażenia i wynagrodzenia kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej, a także pozostałe wydatki. W okresie objętym kontrolą na szkolenie i doskonalenie funkcjonariuszy Ośrodek wydatkował 44 708,0 tys. zł⁶.

Koszt szkolenia jednego funkcjonariusza (w zależności od rodzaju szkolenia) w okresie objętym kontrolą wyniósł:

- szkolenie podstawowe: 41,4 tys. zł⁷,
- szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej: 24,9 tys. zł⁸,
- doskonalenie zawodowe centralne: 2,1 tys. zł⁹,
- inne szkolenia: 4,0 tys. zł¹⁰.

Komendant Ośrodka wskazał, że po każdym zakończonym kwartale sprawozdawczym dokonywano analizy wykonania planu finansowego na podstawie danych uzyskiwanych od komórek organizacyjnych OSSSG. W części opisowej sprawozdań z realizacji budżetu, przekazywanych do Biura Finansów Komendy Głównej SG, zawierano informacje o poniesionych wydatkach do końca okresu sprawozdawczego i planowanych wydatkach do końca roku, oraz ocenę zabezpieczenia zgłoszonych przez komórki zaopatrujące potrzeb rzeczowych w kontekście zaplanowanych środków w planie finansowym.

(akta kontroli str. 235-244, 1504-1512)

1.4. Jedną z form sprawowania w Ośrodku nadzoru pedagogicznego była ewaluacja działalności dydaktycznej, co było zgodne z § 5 pkt 1 Załącznika do Decyzji nr 55 Komendanta Ośrodka z dnia 6 października 2016 r. w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego w OSSSG (dalej: „Decyzja nr 55”). Posługując się ankietą, uzgodnioną z pozostałymi ośrodkami szkolenia SG oraz Biurem Kadr i Szkolenia Komendy Głównej SG (dalej: „BKISZ KGSG”), a umieszczoną na platformie e-learningowej, słuchacze wszystkich poziomów szkoleń kwalifikowanych uczestniczyli w ewaluacji programów szkolenia podstawowego oraz szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej bezpośrednio po zakończeniu realizacji procesu dydaktycznego. Wyniki badań ewaluacyjnych każdorazowo przedstawiane były kierownictwu Ośrodka a także, zgodnie

⁵ Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Straży Granicznej z 2009 r. Nr 11 poz. 68.

⁶ W tym: 31 686, 3 tys. zł w 2018 r. (11 768,0 tys. zł w I połowie 2018 r.) i 13 021,5 tys. zł w I połowie 2019 r.

⁷ W tym: 37,1 tys. zł w 2018 r. i 45,6 tys. zł w I połowie 2019 r.

⁸ W tym: 23,3 tys. zł w 2018 r. i 26,5 tys. zł w I połowie 2019 r.

⁹ W tym: 2,0 tys. zł w 2018 r. i 2,3 tys. zł w I połowie 2019 r.

¹⁰ W tym: 3,6 tys. zł w 2018 r. i 4,5 tys. zł w I połowie 2019 r.

z poleceniem Dyrektora BKiSZ KGSG, przesyłane drogą elektroniczną osobom wskazanym z tego Biura. Celem przeprowadzenia ewaluacyjnych badań ankietowych było uzyskanie informacji o stopniu zadowolenia słuchaczy z udziału w realizacji programów szkolenia SG oraz oceny poziomu ich przygotowania do pełnienia służby w SG. Na podstawie miesięcznych harmonogramów ewaluacji doskonalenia centralnego w Ośrodku prowadzona była ewaluacja przedsięwzięć szkoleniowych bezpośrednio po zakończeniu każdego ze szkoleń specjalistycznych i kursów doskonalących. Stwierdzone w takim badaniu uchybienia komórek organizacyjnych Ośrodka były omawiane podczas odpraw służbowych kadry kierowniczej celem podjęcia działań naprawczych. Jednocześnie wyniki bezpośrednich badań ewaluacyjnych, prowadzonych na zakończenie szkoleń kwalifikowanych, były wykorzystywane podczas aktualizacji programów szkoleń.

Komendant Ośrodka wskazał, że OSSSG uczestniczył w pracach związanych z uzgodnieniem pytań do kwestionariusza ankietowego, na podstawie którego prowadzone będą badania absolwentów kończących szkolenie podstawowe i szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej. Ankieta ta została przygotowana do nowych programów szkolenia, zatwierdzonych w dniu 4 lipca 2019 r. przez Komendanta Głównego SG.

W 2018 r. przeprowadzono ewaluację ośmiu (w I połowie 2019 r. dwóch) edycji szkoleń kwalifikowanych oraz ewaluację czterech (w I połowie 2019 r. jednej) edycji szkoły podoficerskiej.

W 2018 r. w Ośrodku przeprowadzono ogółem 55 badań ewaluacyjnych kursów realizowanych w ramach doskonalenia zawodowego centralnego. Badaniami ankietowymi objętych zostało 888 respondentów. Słuchacze, podczas ostatniej godziny zajęć, wypełniali kwestionariusze ankiet, które zbiorczo opracowywane były w Zespole Metodyki i Analiz Zakładu Organizacji Dydaktyki OSSSG. W I połowie 2019 r. przeprowadzono ogółem 25 badań ewaluacyjnych kursów realizowanych w ramach doskonalenia zawodowego centralnego. Badaniami ankietowymi objętych zostało 391 respondentów.

Z wynikami badań ankietowych zapoznawał się Zastępca Komendanta Ośrodka właściwy w sprawach dydaktycznych, oraz wybrani funkcjonariusze kadry kierowniczej, którzy byli odpowiedzialni za organizację i sprawowanie nadzoru służbowego nad badanym przedsięwzięciem szkoleniowym. W takich sprawach Zastępca Komendanta Ośrodka dokonywał również dekretacji obligujących do podjęcia stosownych działań służbowych. Były to najczęściej zalecenia w celu niezwłocznego dokonania niezbędnych zmian w obszarach podlegających badaniu ewaluacyjnemu. Ich realizacja przedstawiana była przez poszczególnych kierowników na odprawach dydaktycznych odbywających się cyklicznie u Zastępcy Komendanta Ośrodka.

(akta kontroli str. 245-357, 1467-1501)

1.5. W okresie objętym kontrolą w sposób tożsamy ze szkoleniami podstawowym, podoficerskim i doskonalącym, prowadzono w Ośrodku ewaluację szkoleń strzeleckich realizowanych w ramach doskonalenia zawodowego centralnego. Nie prowadzono ewaluacji w przypadku nieobowiązkowego treningu strzeleckiego organizowanego dla kadry OSSSG w ramach doskonalenia lokalnego.

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą zasady ewaluacji nie były analizowane i doskonalone. Sposób prowadzenia badań ankietowych i treść arkusza ankietowego były omawiane i aktualizowane w 2015 r. na spotkaniach kadr ośrodków szkolenia SG oraz BKiSZ KGSG.

Komendant Ośrodka wskazał, że nieobowiązkowy przedmiot pn. „Wychowanie fizyczne”, składający się z trzech bloków tematycznych: sportowe gry zespołowe, atletyka terenowa; sztuki walki - elementy technik interwencji – nie był poddawany badaniu ewaluacyjnemu.

(akta kontroli str. 358-366, 1467-1501)

1.6. W dniu 3 września 2013 r. Komendant Główny SG wyznaczył¹¹ wojewódzkiego koordynatora ratownictwa medycznego, do czego podstawą był § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie szkoleń w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy¹².

Zgodnie z § 7 ust. 2 ww. rozporządzenia koordynator ratownictwa medycznego rokrocznie przedstawiał Komendantowi Głównemu SG Plan Szkoleń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy funkcjonariuszy SG¹³, po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora ratownictwa medycznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W okresie objętym kontrolą jeden funkcjonariusz OSSSG odbył przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy¹⁴, a dwóch funkcjonariuszy uzyskało recertyfikację (aktualizację wiedzy) w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Ponadto według stanu na koniec kontrolowanego okresu czterech funkcjonariuszy Ośrodka posiadało uprawnienia ratownika medycznego.

(akta kontroli str. 367-377, 940)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Funkcjonujący w Ośrodku system szkolenia i doskonalenia zawodowego pozwalał na prawidłowe przygotowanie funkcjonariuszy do wykonywania zadań służbowych. Komendant Ośrodka wydał niezbędne akty prawne regulujące organizację szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. Komendant Ośrodka podejmował także, w miarę istniejących możliwości czasowych i służbowych funkcjonariuszy, działania zmierzające do poprawy stopnia przygotowania fachowego kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej OSSSG, organizując dla niej dodatkowe szkolenia oraz wysyłając funkcjonariuszy na praktyki w jednostkach terenowych SG lub na misje zagraniczne. Zapewnił również organizację szkolenia w zakresie ratownictwa medycznego oraz egzaminów potwierdzających (recertyfikacyjnych) posiadane przez funkcjonariuszy umiejętności w tym zakresie.

OBSZAR

2. Kadra dydaktyczna i instruktorska, programy szkolenia i infrastruktura

Opis stanu
faktycznego

2.1. Głównym czynnikiem decydującym o organizacji w Ośrodku szkoleń krajowych, realizowanych w ramach doskonalenia zawodowego centralnego, był obowiązujący podział obszarów szkoleniowych pomiędzy ośrodki szkolenia SG. Zgodnie z tym podziałem, zaakceptowanym przez Komendanta Głównego SG w dniu 1 października 2013 r., Ośrodek, poza szkoleniem podstawowym i podoficerskim, realizował kursy/szkolenia w obszarach dotyczących:

¹¹ W odpowiedzi na wniosek Komendanta Ośrodka z dnia 8 sierpnia 2013 r., po uzyskaniu akceptacji przedstawionej kandydatury przez Koordynatora Ratownictwa Medycznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 sierpnia 2013 r.

¹² Dz. U. z 2008 r. Nr 229, poz. 1537, ze zm.

¹³ W 2018 r. planowano organizację 24 szkoleń (w grupach od sześciu do 12 uczestników), w tym pięć w OSSSG. W 2019 r. planowano organizację 18 szkoleń (w grupach od sześciu do 12 uczestników) w tym osiem w pierwszej połowie 2019 r., w tym trzy w OSSSG.

¹⁴ Zakończone egzaminem i uzyskaniem tytułu Ratownika.

- zadań realizowanych przez pion ds. cudzoziemców,
- kynologii służbowej,
- zarządzania kryzysowego,
- działań obronnych oraz zabezpieczenia działań w zakresie zadań realizowanych przez Wydział Zabezpieczania Działań OSSSG,
- jazdy pojazdami: ATV, skuterami śnieżnymi,
- teleinformatyki w obszarze szkoleń obejmujących zadania realizowane przez pion ds. cudzoziemców,
- szkoleń dla funkcjonariuszy prowadzących zajęcia w jednostkach organizacyjnych z zakresu strzelań z broni strzeleckiej,
- oraz szkoleń ogólnozawodowych: obejmujących prowadzenie postępowań dyscyplinarnych, a także przepisów Kodeksu Pracy.

Ponadto w ramach obszarów wspólnych dla wszystkich ośrodków szkolenia SG, realizowane były szkolenia z zakresu: bezpieczeństwa i higieny pracy, kwalifikowanej pierwszej pomocy, psychologii i wychowania fizycznego.

W okresie objętym kontrolą stan liczbowy kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej zmniejszył się z 90¹⁵ osób na dzień 31 grudnia 2017 r. (spośród 291 osób zatrudnionych w Ośrodku¹⁶) do 84¹⁷ osób na dzień 30 czerwca 2019 r. (spośród 293 osób zatrudnionych w Ośrodku¹⁸).

Poziom wykształcenia kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej kształtował się następująco: około 70%¹⁹ posiadało wykształcenie wyższe magisterskie, około 10%²⁰ posiadało wykształcenie wyższe licencjackie, około 17%²¹ posiadało wykształcenie średnie techniczne, a około 2%²² posiadało wykształcenie średnie ogólne.

(akta kontroli str. 378-379, 4087-4088)

2.2. W okresie objętym kontrolą kadra naukowo-dydaktyczna i instruktorska Ośrodka podnosiła swoje kwalifikacje poprzez udział w doskonaleniu zawodowym centralnym i lokalnym (szkolenie), szkoleniach zewnętrznych, przedsięwzięciach prowadzonych w ramach współpracy krajowej i międzynarodowej, studiach licencjackich, magisterskich i podyplomowych (podejmowanych ze skierowaniem przełożonego, jak i prywatnie), a także w trzymiesięcznych praktykach zawodowych i miesięcznych misjach zagranicznych. W doskonaleniu zawodowym centralnym i lokalnym uczestniczyło w 2018 r. 89²³ osób (100% kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej), a w I połowie 2019 r. 82²⁴ osoby (97,6% kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej).

Do dnia 30 czerwca 2019 r. kadra dydaktyczno-naukowa i instruktorska Ośrodka odbywała praktyki zawodowe zgodnie z zaakceptowaną przez Komendanta Głównego SG procedurą realizacji praktyk przez kadrę dydaktyczną ośrodków szkolenia SG. Według tej procedury praktykami zawodowymi powinna była zostać objęta przede wszystkim kadra, której okres wykonywania zadań na stanowisku dydaktycznym w Ośrodku przekroczył pięć lat a zakres przekazywanej wiedzy

¹⁵ W tym dwóch pracowników cywilnych.

¹⁶ W tym 160 pracowników cywilnych.

¹⁷ W tym dwóch pracowników cywilnych.

¹⁸ W tym 164 pracowników cywilnych.

¹⁹ 70% na dzień 31 grudnia 2017 r., 69,7% na dzień 31 grudnia 2018 r. i 71,4% na dzień 30 czerwca 2019 r.

²⁰ 10% na dzień 31 grudnia 2017 r., 10,1% na dzień 31 grudnia 2018 r. i 9,5% na dzień 30 czerwca 2019 r.

²¹ 16,7% na dzień 31 grudnia 2017 r., 18,0% na dzień 31 grudnia 2018 r. i 16,7% na dzień 30 czerwca 2019 r.

²² 2,2% na dzień 31 grudnia 2017 r., 2,2% na dzień 31 grudnia 2018 r. i 2,4% na dzień 30 czerwca 2019 r.

²³ W tym dwóch pracowników cywilnych.

²⁴ W tym dwóch pracowników cywilnych.

uzasadniał potrzebę cyklicznego, tj. nie rzadziej niż raz na pięć lat, odświeżania/podwyższania kompetencji zawodowych.

Do dnia 30 czerwca 2019 r. praktyki zawodowej nie odbyło 17 zobowiązanych do tego funkcjonariuszy OSSSG, zajmujących stanowiska w pionie dydaktycznym (realizujących w szczególności zadania w obszarach związanych z kontrolą ruchu drogowego, ochroną granicy państwowej i ze sprawami cudzoziemskimi). W 2018 r. zrealizowane zostały cztery z sześciu zaplanowanych praktyk, a w I połowie 2019 r. dwie z trzech praktyk zaplanowanych dla tego okresu. Ponadto jeden z 17 ww. funkcjonariuszy, przewidziany do odbycia trzymiesięcznej praktyki zawodowej w 2019 r., rozpoczął jej odbywanie w dniu 2 września 2019 r.

Powodem niezrealizowania planu praktyk zawodowych było przebywanie przewidzianych do delegowania funkcjonariuszy na długotrwałych zwolnieniach lekarskich i urloпах macierzyńskich.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek angażował do prowadzenia zajęć dydaktycznych praktyków ze specjalistycznym doświadczeniem zawodowym. W przypadku szkoleń, które wymagały wykorzystania wiedzy eksperckiej, jakiej nie posiadali funkcjonariusze OSSSG, planowano udział odpowiedniego specjalisty – w pierwszej kolejności funkcjonariusza z innej jednostki organizacyjnej SG. Łącznie w takim trybie zaangażowano ekspertów przy realizacji 13²⁵ przedsięwzięć szkoleniowych. Komendant Ośrodka wskazał, że Ośrodek przy nawiązywaniu współpracy z ekspertami dokładał należytej staranności, aby wybierać takich, którzy byli przygotowani zarówno merytorycznie jak i metodycznie.

(akta kontroli str. 1504-1512, 4089-4127)

2.3. W okresie objętym kontrolą w Ośrodku obowiązywało 88 programów szkolenia, w tym dwa dotyczące szkoleń kwalifikowanych (podstawowe i podoficerskie), dziewięć²⁶ dotyczących szkoleń kynologicznych oraz 70²⁷ w zakresie doskonalenia zawodowego centralnego. W 2018 r. sześć²⁸ z nich nie było realizowanych. Komendant Ośrodka wskazał, że powodami ich niezrealizowania były: niekorzystne warunki pogodowe, odejście z Ośrodka wykwalifikowanej kadry do innych służb, włączenie treści szkolenia do tematyki innego kursu, brak dostępności sprzętu (śmigłowiec) w zaplanowanym terminie oraz zmiana formy szkolenia (z e-learning na stacjonarne). Dodał, że w 2019 r. zaplanowane kursy doskonalące realizowano zgodnie z planem i nie przewidywano ich odwołania.

W 2018 r. w odpowiedzi na zgłaszane potrzeby do oferty szkoleniowej OSSSG wprowadzono pięć²⁹ nowych kursów doskonalących. Przed ogłoszeniem harmonogramu doskonalenia centralnego na dany rok Ośrodek weryfikował

²⁵ 12 kursów doskonalących i jedna konferencja.

²⁶ W 2018 r. przewidzianych do realizacji było osiem szkoleń, na które zgłaszano zapotrzebowanie, a w I połowie 2019 r. – sześć.

²⁷ W 2018 r. przewidzianych do realizacji było 58 szkoleń, na które zgłaszano zapotrzebowanie, a w I połowie 2019 r. – 53.

²⁸ „Nauka jazdy skuterami śnieżnymi”, „Informacje o krajach pochodzenia”, „Wykorzystanie sprzętu wysokościowego i skiturowego w warunkach zimowych”, „Wykorzystanie statku powietrznego do lotów ewakuacyjno-desantowych i szkoleń wysokościowych z wykorzystaniem technik wysokościowych w Straży Granicznej – poziom zaawansowany”, „Pierwsza pomoc w warunkach bojowych – czerwona taktyka”, oraz „Postępowanie dyscyplinarne w Straży Granicznej”.

²⁹ „Przygotowanie funkcjonariuszy do realizacji zadań służbowych w ramach współpracy transgranicznej z państwami członkowskimi Unii Europejskiej oraz innymi państwami w ramach umów bilateralnych” (zrealizowano dziesięć edycji), „Kurs instruktorski z zakresu prowadzenia zajęć z broni palnej” (zrealizowano jedną edycję), „Doprowadzanie cudzoziemców drogą lądową” (zrealizowano trzy edycje), „Postępowanie dyscyplinarne w Straży Granicznej w aspekcie naruszeń praw człowieka przez funkcjonariuszy SG” (zrealizowano jedną edycję), oraz „Kurs doskonalący dla dowódców podoperacji antyterrorystycznych prowadzonych w ramach operacji Straży Granicznej” (zrealizowano jedną edycję).

obowiązujące programy szkolenia (dotyczące doskonalenia zawodowego) pod kątem ich obowiązywania, a to poprzez: analizę zgłoszeń potrzeb szkoleniowych nadsyłanych z jednostek SG, analizę stanu prawnego i konieczności wprowadzenia zmian do tematyki obowiązujących szkoleń, badanie potrzeb szkoleniowych jednostek SG (występowanie z zapytaniem o zapotrzebowanie na szkolenie).

Weryfikacji kontrolnej poddano pięć³⁰ programów szkolenia, które w Ośrodku realizowane były najdłużej. Wszystkie te programy wprowadzane były w czasie, gdy w Ośrodku dysponowano kadrami szkoleniową o odpowiedniej wiedzy i umiejętnościach, a jego infrastruktura była odpowiednia do potrzeb.

(akta kontroli str. 1467-1501, 4128-4162)

2.4. W Ośrodku podejmowano działania zmierzające do aktualizacji jego oferty szkoleniowej. Kadra dydaktyczno-naukowa inicjowała proces tworzenia programu szkolenia doskonalącego i po uzyskaniu zgody BKiSZ KGSG powoływano zespół programowy oraz opracowywano harmonogram działań. Tworzony program podlegał konsultacjom z właściwymi w danej dziedzinie komórkami organizacyjnymi Ośrodka i akceptacji BKiSZ KGSG. Ponadto funkcjonariusze pełniący służbę w Ośrodku powoływani byli przez Komendanta Głównego SG do zespołu mającego za zadanie opracowanie projektów programów szkolenia podstawowego funkcjonariuszy SG oraz szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej funkcjonariuszy SG w służbie przygotowawczej.

Weryfikacji kontrolnej poddano pięć³¹ programów szkolenia, które w Ośrodku realizowane były najkrócej. Wszystkie te programy wprowadzane były w czasie, gdy w Ośrodku dysponowano kadrami szkoleniową o odpowiedniej wiedzy i umiejętnościach, a jego infrastruktura była odpowiednia do potrzeb.

(akta kontroli str. 382-438, 1467-1501, 4129-4136)

2.5. Teren OSSSG był ogrodzony. Wjazd do Ośrodka był chroniony i zabezpieczony szlabanami przed nieuprawnionym wjazdem. Na jego terenie zlokalizowano: infrastrukturę przeznaczoną do realizacji szkoleń i kursów doskonalących (22 sale dydaktyczne dla 533 osób, internat z 368 miejscami noclegowymi, stołówkę), obiekty wykorzystywane do prowadzenia zajęć praktycznych (w których funkcjonariusze z własnej inicjatywy, dla urozmaicenia prowadzonych zajęć, przygotowali dla słuchaczy pomieszczenia odwzorowujące np. wnętrze samolotu, mieszkanie lub bar a także labirynt do symulowania ćwiczeń operacji specjalnych), halę sportową, plac apelowy, strzelnicę krytą, pomieszczenia dla szkolonych psów służbowych, oraz pomieszczenia do pracy dla kadry naukowo-

³⁰ Zatwierdzony 5 maja 2011 r. - „Program kursu doskonalącego z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 8 października 2012 r. Zatwierdzony 11 lutego 2015 r. - „Zasady i procedury postępowania administracyjnego ze szczególnym uwzględnieniem postępowania administracyjnego prowadzonego wobec cudzoziemców” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 16 lutego 2015 r. Zatwierdzony 4 marca 2015 r. - „Praktyczne aspekty dokonywania czynności kontrolno-weryfikacyjnych” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 16 marca 2015 r. Zatwierdzony 10 marca 2015 r. - „Informacje o krajach pochodzenia” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 27 kwietnia 2015 r. Zatwierdzony 27 marca 2015 r. - „Rola i zadania służby dyżurnej operacyjnej w zakresie zarządzania kryzysowego i działań obronnych” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 31 marca 2015 r.

³¹ Zatwierdzony 5 marca 2019 r. - „Realizacja powrotów przymusowych drogą lotniczą” – stacjonarny. Do 30 czerwca 2019 r. nie zrealizowano tego szkolenia. Zatwierdzony 20 marca 2019 r. - „Dobrostan psów - rola i znaczenie w pracy psa służbowego” - e-learning. Pierwsze szkolenie - w trakcie realizacji wykładu. Zatwierdzony 18 kwietnia 2019 r. - „Program kursu doskonalącego przewodników psów specjalnych do wyszukiwania narkotyków (dla służb, organów i instytucji wykonujących zadania na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego)” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 20 maja 2019 r. Zatwierdzony 18 kwietnia 2019 r. - „Program kursu doskonalącego przewodników psów specjalnych do wyszukiwania materiałów wybuchowych (dla służb, organów i instytucji wykonujących zadania na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego)” – stacjonarny. Pierwsze szkolenie 20 maja 2019 r. Zatwierdzony 21 września 2018 r. - „Postępowanie dyscyplinarne w Straży Granicznej w aspekcie naruszeń praw człowieka przez funkcjonariuszy SG” - e-learning/stacjonarny. Pierwsze szkolenie październik 2018 r.

dydaktycznej i instruktorskiej. Przygotowana dla słuchaczy baza dydaktyczna wyposażona była w sprzęt wykorzystywany w ramach prowadzonych szkoleń. Ponadto, w związku z realizacją szkolenia strzeleckiego i ograniczenia wynikające z wielkości strzelnicy własnej, korzystano ze dwóch strzelnic poza terenem Ośrodka: strzelnicy odkrytej w Bolesławcu (użyczanej przez Ministerstwo Obrony Narodowej), strzelnicy odkrytej w Mroczkowicach (wynajmowanej na podstawie odpłatnej umowy³² zawartej z podmiotem zewnętrznym).

W okresie objętym kontrolą infrastruktura Ośrodka była rozbudowywana w ramach czterech przedsięwzięć inwestycyjnych. Dwa³³ z nich finansowane były ze środków Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020. Pozostałe dwa³⁴ sfinansowano również ze środków budżetowych, przy czym w jednym przypadku dokonano zakupu tzw. pierwszego wyposażenia (zakup pojemników na mydło i ręczniki) do istniejącego budynku, w którym część pomieszczeń dostosowano do potrzeb psów służbowych, a w drugim przypadku zakupiono wyposażenie do istniejącego budynku funkcjonującej stacji paliw.

(akta kontroli str. 380-493, 4163-4186)

2.6. Komendant Ośrodka wskazał, że w OSSSG na bieżąco analizowano potencjał szkoleniowy z uwzględnieniem stanu liczebnego oraz przygotowania zawodowego kadry naukowo-dydaktycznej i instruktorskiej. Efektem przedmiotowej analizy były m.in. zgłaszane do Komendanta Głównego SG wnioski o zmianę etatyżacji dla Ośrodka, dostosowujące jego strukturę do potrzeb służbowych celem zapewnienia jak najbardziej optymalnej realizacji zadań statutowych. Taka analiza była następstwem bieżących ustaleń z właściwym merytorycznie Zastępcą Komendanta Ośrodka (w zakresie możliwości Ośrodka szkolenia funkcjonariuszy pod kątem potrzeb SG) oraz Naczelnikiem Wydziału Kadr (w zakresie etatyżacji). Komendant Ośrodka dodał, że w OSSSG nie dokumentowano prowadzenia przedmiotowej analizy. Według Komendanta Ośrodka takiej analizie towarzyszyły starania na rzecz oddelegowania do Ośrodka funkcjonariuszy z innych jednostek organizacyjnych SG w celu sprawdzenia ich kompetencji merytorycznych i umiejętności dydaktycznych, pod kątem pozyskania wykwalifikowanej kadry w ramach uzupełnienia posiadanej struktury etatowej. Komendant Ośrodka wskazał również, że wszystkie planowane przedsięwzięcia szkoleniowe były projektowane tak, aby zapewnione zostały miejsca szkoleniowe i kwaterunkowe do ich realizacji. Ponadto, każda zmiana w harmonogramie doskonalenia centralnego była na bieżąco poddawana analizie pod względem dostępności bazy szkoleniowo-kwaterunkowej.

W okresie objętym kontrolą dokonano analiz liczby miejsc noclegowych w internatach OSSSG (w Lubaniu i w Oddziale Ośrodka w Szklarskiej Porębie) i na tej podstawie zmieniono dwie decyzje³⁵ Komendanta Ośrodka w sprawie określenia szczegółowych zasad gospodarowania pokojami wydzielonymi w OSSSG.

(akta kontroli str. 191-228, 1467-1501, 1504-1512)

2.7. Według planu finansowego na 2018 r. wydatki Ośrodka zaplanowano na poziomie 26 614 tys. zł. Ostatecznie, po zmianach plan wydatków Ośrodka na

³² W 2018 r. wydatkowano na ten cel 3,6 tys. zł, a w I połowie 2019 r. 0,5 tys. zł.

³³ „Dostosowanie części pomieszczeń budynku nr 24 dla psów służbowych” oraz „Przebudowa budynku nr 7”.

³⁴ „Przebudowa stacji paliw” i „Przebudowa szybu windowego w budynku nr 30”.

³⁵ Decyzja Komendanta Ośrodka Nr 30 z dnia 6 kwietnia 2018 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad gospodarowania pokojami wydzielonymi w OSS SG w Lubaniu, oraz decyzja Komendanta OSS SG Nr 38 z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad gospodarowania pokojami wydzielonymi w OSS SG w Lubaniu.

2018 r. wyniósł 31 686,4 tys. zł, a faktycznie wydatkowano 31 686,3 tys. zł, tj. 99,99% planu po zmianach.

Według planu finansowego na 2019 r. wydatki Ośrodka zaplanowano na poziomie 22 879 tys. zł. Ostatecznie, po zmianach plan wydatków Ośrodka na 2019 r.³⁶ wyniósł 25 996,1 tys. zł, a w I połowie 2019 r. faktycznie wydatkowano 13 021,5 tys. zł, tj. 50,09% planu po zmianach.

Komendant Ośrodka wskazał, że środki finansowe pozostające w dyspozycji Ośrodka umożliwiły realizację zaplanowanych przedsięwzięć szkoleniowych tak w 2018 r., jak i w I połowie 2019 r.

(akta kontroli str. 494-705, 1467-1501)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działalność Ośrodka w zakresie przygotowania kadry dydaktycznej, programów szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz posiadanej infrastruktury szkoleniowej, które umożliwiły odpowiednie przygotowanie funkcjonariuszy SG do realizacji wyznaczonych zadań. Pozytywną ocenę dodatkowo uzasadniają działania funkcjonariuszy OSSSG, którzy z własnej inicjatywy, dla urozmaicenia prowadzonych zajęć, przygotowali dla słuchaczy pomieszczenia odwzorowujące np. wnętrze samolotu, mieszkanie lub bar, a także labirynt do symulowania ćwiczeń operacji specjalnych.

OBSZAR

3. Realizacja szkolenia i doskonalenia zawodowego

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą nowo wcieleni do służby funkcjonariusze zostali przyjęci do OSSSG na szkolenie zawodowe podstawowe po upływie od 14 do 22 dni³⁷ od daty przyjęcia ich do służby. W 2018 r. i w I połowie 2019 r. w OSSSG przeprowadzono w sumie siedem edycji szkolenia podstawowego funkcjonariuszy SG (294 absolwentów) oraz siedem edycji szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej funkcjonariuszy SG (256 absolwentów).

Przyjęcia funkcjonariuszy SG do służby następowały w czasie, gdy komendanci jednostek organizacyjnych SG pozyskiwali informację w zakresie wyznaczenia przez Komendanta Głównego SG ośrodków, które miały zorganizować szkolenie zawodowe podstawowe oraz o terminie przeprowadzenia tego szkolenia. W czasie pomiędzy przyjęciem do służby i rozpoczęciem szkolenia zawodowego podstawowego, funkcjonariusze SG nie wykonywali czynności służbowych, a ich aktywność ograniczono do: udziału w szkoleniach z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby, przeciwpożarowych oraz ochrony informacji niejawnych i stanowiskowych, pozyskiwania umundurowania, zapoznawania się ze sposobem funkcjonowania jednostki, w której zostali przyjęci do służby, czy do ślubowania funkcjonariusza SG.

(akta kontroli str. 706-797)

3.2. W okresie objętym kontrolą: 161³⁸ funkcjonariuszy OSSSG zostało skierowanych na szkolenia specjalistyczne, sześciu³⁹ na szkolenie w zakresie szkoły chorążych, dwóch⁴⁰ na przeszkolenie specjalistyczne wymagane do mianowania na pierwszy stopień oficerski, a 43 na szkolenie doskonalące, organizowane poza

³⁶ Na dzień 30 czerwca 2019 r.

³⁷ Okres czasu uwzględniał czas świąteczno-noworoczny na przełomie 2018 i 2019 r.

³⁸ 100 w 2018 r. i 61 w I połowie 2019 r.

³⁹ Trzech w 2018 r. i trzech w I połowie 2019 r.

⁴⁰ W 2018 r.

strukturami SG. Ponadto funkcjonariusze OSSSG w sumie 1290⁴¹ razy wzięli udział w szkoleniach w ramach doskonalenia lokalnego (krótkie szkolenia dodatkowe aktualizujące wiedzę funkcjonariuszy). Wszyscy skierowani funkcjonariusze ukończyli ww. szkolenia.

Funkcjonariusze pełniący służbę w OSSSG w okresie objętym kontrolą w sumie przeprowadzili 108 szkoleń doskonalących⁴², na które skierowano łącznie 4706 funkcjonariuszy SG, a które ukończyło 4663 funkcjonariuszy SG.

W przypadku trzech kursów organizowanych w Ośrodku obowiązywała procedura weryfikacji, sprawdzenia poziomu wiedzy skierowanych do wzięcia w nich udziału funkcjonariuszy SG. Ponadto, po rozpoczęciu każdego z kursów doskonaląco-atestacyjnych przewodników psów służbowych sprawdzany był poziom wykształcenia i pracy przewodnika z psem. Uzyskanie oceny bardzo dobrej z takiego sprawdzenia umożliwiało zwolnienie kursanta z udziału w dalszej części kursu i skutkowało powrotem funkcjonariusza wraz z psem do macierzystej jednostki organizacyjnej SG.

W przypadku kursów instruktorskich z zakresu prowadzenia zajęć z broni palnej oraz z zakresu prowadzenia zajęć wysokościowych, kierowani na nie funkcjonariusze musieli posiadać wykształcenie kierunkowe z zakresu wychowania fizycznego, lub uprawnienia instruktora w innej niż realizowana specjalności, albo ukończyć kurs przygotowujący do udziału w kursie instruktorskim z zakresu wychowania fizycznego, czy zajęć sportowych, realizowanym w ośrodkach szkolenia SG w formie e-learningu. Zaliczenie kursu e-learningowego wiązało się z przystąpieniem do testu teoretycznego, którego pozytywne zaliczenie warunkowało uczestnictwo w części specjalistycznej kursu instruktorów, realizowanej przez ośrodki szkolenia SG.

Warunkiem uczestnictwa w organizowanych przez OSSSG kursach instruktorskich pozostawało pozytywne zaliczenie egzaminu kwalifikacyjnego, którym w przypadku:

- kursu instruktorów z zakresu prowadzenia zajęć z broni palnej był test teoretyczny/ćwiczenie praktyczne (strzelanie szybkie);
- kursu instruktorów z zakresu prowadzenia zajęć wysokościowych: był test teoretyczny/ćwiczenia praktyczne z zakresu wybranych zagadnień kursu wykorzystania technik wysokościowych - poziom podstawowy i średniozaawansowany.

Okres oczekiwania funkcjonariusza SG na szkolenie, liczony od jego wytypowania do faktycznego udziału, w przypadku szkoleń specjalistycznych i doskonalących nie był jednakowy. Po przeprowadzeniu analizy potrzeb w tym zakresie wśród kadry danej jednostki organizacyjnej SG, jej komendant zgłaszał do OSSSG zapotrzebowanie na udział podległych mu funkcjonariuszy w szkoleniach. Na tej podstawie Ośrodek tworzył ofertę szkoleniową, przy czym komendanci jednostek organizacyjnych SG nie mieli wpływu na termin (w kolejnym roku kalendarzowym) w którym szkolenie zostanie zorganizowane. Funkcjonariusz SG delegowany na szkolenie był informowany o jego terminie około dwa tygodnie przed jego rozpoczęciem, a w skrajnych przypadkach (po delegowaniu następującym w związku ze zwolnieniem miejsca przez innego funkcjonariusza) kilka dni przed rozpoczęciem szkolenia.

(akta kontroli str. 282-292, 1467-1501)

3.3. Sposób organizacji, realizacji i zasady dokumentowania szkolenia strzeleckiego określone zostały w Zarządzeniu nr 45 Komendanta Głównego SG

⁴¹ 867 razy w 2018 r. i 423 razy w I połowie 2019 r.

⁴² W tym dla funkcjonariuszy pełniących służbę w OSSSG.

z dnia 6 lipca 2012 r. w sprawie organizacji i prowadzenia strzelania z broni strzeleckiej w Straży Granicznej⁴³ (dalej: „Zarządzenie nr 45”). Zgodnie z § 1 ust. 2 dołączonej do ww. zarządzenia *Instrukcji w sprawie organizacji i prowadzenia strzelania z broni strzeleckiej w Straży Granicznej w ośrodkach szkolenia SG*, strzelanie z broni strzeleckiej przez funkcjonariuszy uczestniczących w szkoleniu podstawowym, szkoleniu w zakresie szkoły podoficerskiej, szkoleniu w zakresie szkoły chorążych lub przeszkoleniu specjalistycznym do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej, organizuje się, prowadzi i ocenia według odrębnych programów szkolenia. Zarządzenie nr 45 przewidywało realizację szkolenia strzeleckiego w formie: zajęć teoretycznych, zajęć praktycznych, treningu strzeleckiego, strzelania sprawdzającego i zawodów strzeleckich. Zgodnie z § 5 ust. 1 Zarządzenia nr 45, trening strzelecki w Ośrodku organizuje się co najmniej raz na kwartał. Przewidziano również możliwość jego organizacji z wykorzystaniem pozoracji. Prowadzono także trening bezstrzałowy w celu wypracowania tzw. nawyków mięśniowych.

Treningi strzeleckie funkcjonariuszy Ośrodka prowadzone były z uwzględnieniem dostępności obiektu strzelnicy oraz kadry dydaktycznej, nie rzadziej niż raz na kwartał. Zgodnie z przepisami Zarządzenia nr 45 funkcjonariusze OSSSG nie byli zobowiązani do uczestnictwa w treningach strzeleckich.

Nie udokumentowano listą obecności organizacji treningu strzeleckiego dla funkcjonariuszy Ośrodka, realizowanego w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego w czwartym kwartale 2018 r., co było sprzeczne z § 3 ust. 2 Wytocznych nr 2 (więcej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Nie stosowano rejestracji obrazu i dźwięku podczas realizacji treningów i sprawdzianów strzeleckich. Treningi strzeleckie organizowane były w różnych terminach i godzinach, zapewniających dostęp do obiektu strzelnicy oraz możliwie dużą frekwencję funkcjonariuszy, a uzależnionych od ich bieżącego obciążenia zadaniami służbowymi. W 2018 r. w treningach zorganizowanych dla kadry OSSSG brało jednorazowo udział od czterech do siedmiu funkcjonariuszy na 135 pełniących służbę w Ośrodku. W 2019 r. w treningach zorganizowanych dla kadry OSSSG brało jednorazowo udział od siedmiu do 17 funkcjonariuszy Ośrodka.

Uczestnictwo kadry Ośrodka w treningach strzeleckich dokumentowano podpisami na listach obecności. Zgodnie z § 3 ust. 4 Wytocznych nr 2 lista wyników strzelania jest sporządzana na zajęcia ze szkolenia strzeleckiego przez funkcjonariuszy Zakładu Zabezpieczenia Działań, niemniej na listach obecności nie uzupełniano kolumny „Wyniki uzyskane na zajęciach” (więcej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Weryfikacja uczestnictwa w treningach strzeleckich polegała na bieżącej analizie wykazu funkcjonariuszy przystępujących do strzelania sprawdzającego w terminach strzelań ujętych w Planie Doskonalenia Lokalnego Ośrodka oraz Planie Zajęć. Komendant Ośrodka wskazał, że w związku z przeprowadzeniem strzelania sprawdzającego w 2018 r., które wszyscy funkcjonariusze zaliczyli z wynikiem pozytywnym, nie przeprowadzał analiz wyników poszczególnych funkcjonariuszy.

Funkcjonariusze Ośrodka dysponowali możliwością bieżącego kontaktu z instruktorami strzelectwa w zakresie konsultacji i sprawdzenia posiadanych umiejętności obsługi broni, a także ich doskonalenia w ramach podstawowej formy szkolenia - treningu bezstrzałowego, umożliwiającej skuteczną naukę celowania, obsługi broni i „pracy na niej”. Do dyspozycji funkcjonariuszy Ośrodka pozostawał

⁴³ Dz. Urz. KGSG z 2012 r. poz. 40, ze zm.

także trenerzy elektroniczny oraz strzelnica pneumatyczna, które służyć mogły do samodzielnego, bezstrzałowego sprawdzenia i doskonalenia umiejętności.

Zgodnie z § 6 ust. 1 załącznika do Zarządzenia nr 45 funkcjonariusze OSSSG zobowiązani byli corocznie do uczestnictwa i pozytywnego zaliczenia strzelania sprawdzającego. W okresie objętym kontrolą wszyscy funkcjonariusze Ośrodka nielegitymujący się dokumentami zwalnającymi z uczestnictwa w strzelaniu sprawdzającym poddali się takiemu sprawdzianowi z wynikiem pozytywnym.

Strzelanie sprawdzające dla funkcjonariuszy, którzy nie uzyskali w pierwszym terminie pozytywnej oceny ze strzelania, przeprowadzono w marcu roku następnego, co było zgodne z § 6 ust. 3 załącznika do Zarządzenia nr 45. W zakresie dotyczącym zwolnienia funkcjonariusza ze strzelania sprawdzającego oraz właściwości przelożonych w tej sprawie stosowano § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie testu sprawności fizycznej funkcjonariuszy Straży Granicznej⁴⁴ (dalej: „rozporządzenie w sprawie testu sprawności fizycznej”).

W okresie objętym kontrolą na strzelnicach wykorzystywanych przez Ośrodek przeprowadzono 870 sesji strzelań⁴⁵.

(akta kontroli str. 136-145, 798-901)

3.4. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie testu sprawności fizycznej, każdy funkcjonariusz zobowiązany jest raz w roku przystąpić do testu sprawności fizycznej, który składa się z części I (skoczność, szybkość, siła) oraz części II (gibkość, zręczność). W związku z tym funkcjonariusze SG winni dążyć do utrzymania sprawności fizycznej na poziomie umożliwiającym pozytywne zaliczenie testu sprawności, co w praktyce przekłada się na potrzebę uczestniczenia w doskonaleniu lokalnym z zakresu wychowania fizycznego lub samodoskonalenie cech motorycznych. Funkcjonariusze nie mają natomiast obowiązku uczestniczenia w zajęciach z wychowania fizycznego.

W celu umożliwienia funkcjonariuszom OSSSG doskonalenia sprawności fizycznej i jej rozwoju (w formie zorganizowanej lub w ramach samodoskonalenia) Komendant Ośrodka zapewnił możliwość korzystania przez nich z obiektów sportowych Ośrodka (hala sportowa, siłownia) w dni robocze w godzinach 7.30 - 20.30. Ponadto funkcjonariusze, w ramach czasu służbowego, mogli w tym samym celu korzystać z terenów nienależących do OSSSG (atletyka terenowa). Komendant Ośrodka wskazał, że ze względu na obciążenie zadaniami służbowymi główną formą utrzymania przez funkcjonariuszy sprawności fizycznej pozostawało samodoskonalenie i trening indywidualny. Dodał, że w dotychczasowej praktyce nie stosowano indywidualizacji testów sprawności fizycznej.

Spośród funkcjonariuszy pełniących służbę w Ośrodku zwolnienie z udziału w teście sprawności fizycznej otrzymało w sumie sześciu funkcjonariuszy⁴⁶. Pozostali, w liczbie 128, ukończyli test z wynikiem pozytywnym.

Komendant Ośrodka wskazał, że w celu zobligowania i przypomnienia funkcjonariuszom o planowanych sprawdzianach, informacja o organizacji oraz terminach testu sprawności fizycznej, a także o liczbie osób, które przystąpiły lub nie przystąpiły do niego podawana była na posiedzeniach Kolegium⁴⁷ Komendanta

⁴⁴ Dz.U. z 2018 r., poz. 1572.

⁴⁵ 424 w 2018 r., w tym 25 kadra OSSSG, oraz 446 w I połowie 2019 r., w tym dziewięć kadra OSSSG.

⁴⁶ W pięciu przypadkach powodem było posiadanie zaświadczenia lekarskiego o zwolnieniu z udziału w zajęciach z zakresu wychowania fizycznego, lub długotrwałego zwolnienia lekarskiego, a w jednym przypadku powodem było przebywanie funkcjonariusza na urlopie macierzyńskim/rodzicielskim.

⁴⁷ Organ opiniodawczo-doradczy Komendanta OSSSG.

Ośrodka oraz podczas kontaktów roboczych z kierownikami komórek organizacyjnych Ośrodka.

(akta kontroli str. 902-939)

3.5. OSSSG nie posiadał w swojej ofercie szkolenia dla funkcjonariuszy z zakresu prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych.

(akta kontroli str. 1467-1501)

3.6. W Ośrodku służbę pełnił wojewódzki koordynator ratownictwa medycznego, powołany przez Komendanta Głównego SG. W okresie objętym kontrolą zorganizował on siedem⁴⁸ kursów z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy. Takim szkoleniem objęto 87⁴⁹ funkcjonariuszy SG⁵⁰, z czego 86 ukończyło je z wynikiem pozytywnym. Natomiast do egzaminów potwierdzających posiadane uprawnienia w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy przystąpiło w tym samym czasie 34 funkcjonariuszy SG⁵¹, uzyskując wynik pozytywny.

(akta kontroli str. 940-975)

3.7. W okresie objętym kontrolą kadra naukowo-dydaktyczna i instruktorska Ośrodka podnosiła swoje kwalifikacje poprzez: szkolenia specjalistyczne, kursy doskonalące i kursy instruktorskie – organizowane przez SG w jednostkach SG, jak i poza nimi; szkolenia specjalistyczne, kursy doskonalące i kursy instruktorskie – odbywane prywatnie; studia licencjackie, magisterskie i podyplomowe – realizowane ze skierowaniem przełożonego, jak i prywatnie; oraz udział w praktykach zawodowych i stażach.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 106 i zawartą w nim procedurą zgłaszania potrzeb szkoleniowych, funkcjonariusze Ośrodka, jak i innych jednostek organizacyjnych SG, otrzymywali informacje o kursach/szkoleniach oferowanych przez ośrodki szkolenia SG w kolejnym roku. Po dokonaniu analizy potrzeb z zakresu podnoszenia kwalifikacji służbowych lub uzupełniania wiedzy niezbędnej do realizowania czynności służbowych – stosowną informację w tej sprawie przekazywano do Biura Kadr i Szkolenia KGSG (głównego koordynatora systemu szkolenia w SG) i do realizacji ośrodkom szkolenia SG.

Ponadto, w okresie objętym kontrolą, organizacja i realizacja doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Ośrodka odbywała się na podstawie decyzji⁵² i wytycznych⁵³ wydawanych przez Komendanta Ośrodka. Opracowywano również Roczny Harmonogram Doskonalenia Centralnego OSSSG, zawierający ofertę szkoleń Ośrodka z uwzględnieniem terminów realizacji szkoleń oraz limitów przyznanych jednostkom organizacyjnym SG na poszczególne edycje szkoleń/kursów. Komendant Ośrodka zapewnił objęcie szkoleniem wszystkich funkcjonariuszy Ośrodka, organizując dla nich doskonalenie zawodowe lokalne, prowadzone w oparciu o posiadaną, użyczoną lub wynajętą bazę szkoleniową, a realizowane przez kadre własną, innych jednostek organizacyjnych SG, lub innych podmiotów współpracujących z SG. Doskonalenie zawodowe lokalne organizowano na podstawie miesięcznego planu doskonalenia zawodowego lokalnego, opracowywanego (tworzonego) na podstawie potrzeb szkoleniowych zgłaszanych

⁴⁸ Pięć w 2018 r. oraz dwa w I połowie 2019 r.

⁴⁹ 55 w 2018 r. i 32 w I połowie 2019 r.

⁵⁰ W tym dla jednego funkcjonariusza OSSSG.

⁵¹ W tym dwóch funkcjonariuszy OSSSG.

⁵² Decyzje: nr 19 Komendanta Ośrodka z dnia 9 marca 2018 r. oraz Decyzja nr 54 Komendanta Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu z dnia 19 czerwca 2018 r. w sprawie organizacji i ewidencjonowania procesu dydaktycznego w Ośrodku Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu.

⁵³ Wytyczne nr 2 Komendanta Ośrodka z dnia 7 marca 2017 r. w sprawie doskonalenia zawodowego lokalnego funkcjonariuszy służby stałej i przygotowawczej oraz pracowników Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu.

przez funkcjonariuszy i pracowników Ośrodka. Celem realizacji szkoleń w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego było aktualizowanie kwalifikacji zawodowych funkcjonariuszy i pracowników w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań i czynności na zajmowanym stanowisku służbowym oraz utrzymanie i podnoszenie sprawności fizycznej oraz umiejętności strzeleckich funkcjonariuszy.

W 2018 r. i w I połowie 2019 r. odpowiednio 87⁵⁴ i 80⁵⁵ funkcjonariuszy Ośrodka z pionu dydaktycznego wzięło udział w łącznie 167 szkoleniach/kursach⁵⁶ podnoszących ich kwalifikacje zawodowe.

(akta kontroli str. 112-190, 976-1254, 1467-1501)

3.8. W okresie objętym kontrolą funkcjonariusze OSSSG w sumie 49 razy wzięli udział w łącznie 33 przedsięwzięciach zrealizowanych we współpracy z podmiotami krajowymi oraz zagranicznymi, czego efektem był wzrost ich kompetencji. W 21 przypadkach przedsięwzięć wiązało się to z wyjazdami zagranicznymi funkcjonariuszy.

Na płaszczyźnie międzynarodowej funkcję komórki koordynującej w SG współpracę szkoleniową pełniło Biuro Spraw Międzynarodowych Komendy Głównej SG oraz BKiSz KGSG.

Komendant Ośrodka wskazał, że wszystkie przedsięwzięcia o charakterze międzynarodowym, organizowane i realizowane przez Ośrodek, muszą zyskać akceptację Komendanta Głównego SG. Na płaszczyźnie Ośrodka współpraca szkoleniowa, zarówno w zakresie krajowym jak i międzynarodowym, była koordynowana przez kierowników komórek odpowiedzialnych merytorycznie za udział podległych funkcjonariuszy w określonych przedsięwzięciach, przy wsparciu Zakładu Organizacji Dydaktyki oraz Wydziału Kadr. Działania dotyczące współpracy krajowej i międzynarodowej w zakresie swoich czynności posiadali: kierownik Zakładu ds. Cudzoziemców oraz Kierownik Zakładu Zabezpieczenia Działań OSSSG.

W zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy w ramach współpracy z podmiotami zagranicznymi wybór tematyki szkoleń i rodzajów wspólnych przedsięwzięć był podyktowany potrzebami stron. Komendant Ośrodka wskazał, że tematyka tego rodzaju szkoleń obejmowała także zagadnienia wynikające z potrzeb zgłaszanych przez komendantów oddziałów SG. W tym obszarze Ośrodek realizował m.in. szkolenia dla funkcjonariuszy pełniących służbę w ramach wspólnych patroli (polsko-czeskich, polsko-słowackich i polsko-niemieckich). Ponadto, w ramach współpracy z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej Frontex, Ośrodek - jako Akademia Partnerska - realizował przedsięwzięcia szkoleniowe wynikające z bieżących potrzeb, zgłaszanych przez tę Agencję. Przykładem było szkolenie „Training for escort officers on readmission”, organizowane dla przedstawicieli europejskich służb granicznych i policyjnych zajmujących się przymusowym doprowadzaniem cudzoziemców w ramach operacji powrotowych koordynowanych przez Frontex.

Współpraca krajowa i międzynarodowa realizowana była przez Ośrodek na podstawie zawartych porozumień przez Komendanta Głównego SG, które w sposób ogólny określały reguły finansowania realizowanej współpracy, w tym w szczególności szkoleniowej. Każda ze współpracujących stron pokrywała koszty związane z udziałem jej przedstawicieli w przedsięwzięciach szkoleniowych oraz wykorzystywaniem do nich bazy logistycznej. Główna Księgowa OSSSG wskazała,

⁵⁴ Na 87 funkcjonariuszy w służbie w pionie dydaktycznym.

⁵⁵ Na 82 funkcjonariuszy w służbie w pionie dydaktycznym.

⁵⁶ Obejmujących w sumie 276 osobo-szkoleń.

że kosztami współpracy z podmiotami krajowymi i zagranicznymi były głównie koszty podróży (tj. dojazdu) oraz należne z tego tytułu diety.

(akta kontroli str. 1255-1257, 1467-1501)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono niezgodne z wewnętrznymi regulacjami i nierzetelne dokumentowanie przebiegu treningów strzeleckich organizowanych dla funkcjonariuszy Ośrodka w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego.

Nieprawidłowości te polegały na:

a) niesporządzeniu listy obecności uczestników szkolenia strzeleckiego dla kadry OSSSG, zorganizowanego w czwartym kwartale 2018 r. Było to sprzeczne z § 3 ust. 2 Wytycznych nr 2, zgodnie z którym lista obecności na zajęciach z doskonalenia zawodowego lokalnego – po zakończonym szkoleniu – podlega rejestracji zgodnie z przepisami kancelaryjnymi, a za sporządzenie listy odpowiedzialna jest osoba prowadząca zajęcia.

Komendant Ośrodka podał, że jako trening strzelecki został zakwalifikowany w tym kwartale trening bezstrzałowy, zrealizowany bezpośrednio przed strzelaniem sprawdzającym – egzaminem strzeleckim. Dodał, że nie stworzono dodatkowych list z udziału kadry w tym treningu, gdyż ewidencja tych osób była tożsama z listami egzaminacyjnymi;

b) nieodnotowywaniu na listach obecności (w kolumnie „Wyniki uzyskane na zajęciach”) wyników strzelania uzyskiwanych w okresie objętym kontrolą w trakcie treningów strzeleckich, organizowanych dla kadry OSSSG w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego. Zgodnie z § 3 ust. 4 Wytycznych nr 2 lista wyników strzelania winna być sporządzona przez funkcjonariuszy Zakładu Zabezpieczenia Działań.

Komendant Ośrodka wyjaśnił, że brak uzupełniania wyżej wskazanej kolumny wynikał z przeoczenia prowadzących zajęcia i był efektem specyfiki szkoleń i doskonalenia lokalnego dla funkcjonariuszy Zakładu Zabezpieczenia Działań.

NIK nie uwzględnił wyjaśnień Komendanta Ośrodka w zakresie dotyczącym podpunktu b), gdyż szkolenie strzeleckie realizowane w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego winno być udokumentowane w sposób określony w ww. akcie wewnętrznym Komendanta Ośrodka.

(akta kontroli str. 136-145, 798-901, 1902-1512)

OCENA CZĄSTKOWA

Zadania z zakresu szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Ośrodek realizował skutecznie. Organizacja procesu szkolenia pozwalała na objęcie doskonaleniem wszystkich funkcjonariuszy OSSSG, a zakres realizowanych szkoleń pozwalał na wymagane przygotowanie ich do realizacji powierzonych zadań. Zgodnie z obowiązującymi przepisami funkcjonariusze brali udział w sprawdzianach strzeleckich oraz testach sprawności fizycznej, kończąc je z wynikiem pozytywnym. W Ośrodku organizowano szkolenia z zakresu ratownictwa medycznego a także egzaminy potwierdzające posiadane umiejętności w tym zakresie (recertyfikacja). Jednocześnie prowadzono działania szkoleniowe we współpracy z podmiotami krajowymi i międzynarodowymi, które przyczyniały się do podnoszenia kwalifikacji uczestniczących w nich funkcjonariuszy. W przypadku natomiast organizacji dla funkcjonariuszy Ośrodka nieobowiązkowych szkoleń z zakresu posługiwanie się bronią, dopuszczono do nierzetelnego udokumentowania tych zajęć poprzez niepotwierdzenie ich uczestników listą obecności w IV kwartale 2018 r., co było sprzeczne z § 3 ust. 2 Wytycznych nr 2, oraz nieodnotowywanie uzyskiwanych wyników strzelania, co było niezgodne z § 3 ust. 4 Wytycznych nr 2. Zarówno

w przypadku sprawdzianów strzeleckich, jak i testów sprawności fizycznej nie analizowano kolejnych wyników każdego z funkcjonariuszy Ośrodka, co – pomimo braku takiego obowiązku – nie pozwalało na prowadzenie ciągłej weryfikacji ich umiejętności.

OBSZAR

4. Nadzór Komendanta Ośrodka nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy

Opis stanu faktycznego

4.1. Nadzór nad szkoleniem i doskonaleniem zawodowym Komendant Ośrodka sprawował przy wsparciu Zastępcy Komendanta Ośrodka właściwego w sprawach dydaktycznych. Do zakresu jego obowiązków, zgodnie z § 17 pkt 3) Statutu Ośrodka, należało w szczególności organizowanie, koordynowanie i nadzorowanie procesu dydaktycznego. Komendant Ośrodka wskazał, że otrzymywał od swojego zastępcy, właściwego w sprawach dydaktycznych, informacje w tym zakresie w trakcie bieżących odpraw służbowych.

W celu określenia odpowiedzialności z tytułu nadzoru nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy, Komendant Ośrodka wydał Decyzję nr 55 określającą zasady w tym zakresie. Stanowiska funkcyjne w komórkach organizacyjnych Ośrodka realizujących proces szkolenia, w ramach których sprawowany był nadzór nad funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego, zajmowali funkcjonariusze z odpowiednim przygotowaniem do wykonywania tego rodzaju zadań.

W Ośrodku funkcjonowała Rada Pedagogiczna, stanowiąca kolegialny organ opiniodawczo-doradczy Komendanta Ośrodka w sprawach związanych z organizacją i przebiegiem procesu szkolenia oraz warunkami jego realizacji. W jej skład wchodził: Zastępca Komendanta Ośrodka właściwy w sprawach dydaktycznych (jako przewodniczący), sekretarz, kierownicy zakładów dydaktycznych, kierownicy zespołów dydaktycznych, komendanci pododdziałów szkolnych i doraźnie opiekuni dydaktyczni grup szkoleniowych oraz przedstawiciele wybrani przez słuchaczy. Na posiedzeniach Rady Pedagogicznej m.in. omawiano projekty rozwiązań w zakresie działalności dydaktycznej Ośrodka oraz organizację systemu szkolenia i doskonalenia zawodowego, jak również inicjowano działania służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i naukowych pracowników dydaktycznych.

Formami sprawowania nadzoru pedagogicznego w Ośrodku były: ewaluacja działalności dydaktycznej, ocena przestrzegania przepisów dotyczących działalności dydaktycznej, wspomaganie kadry dydaktycznej w zakresie realizacji procesu dydaktycznego, prowadzenie hospitacji oraz sprawowanie funkcji opiekuna dydaktycznego grupy szkoleniowej.

Prowadzone hospitacje służyły obserwacji aktywności i zachowań słuchaczy na zajęciach, spowodowanych określonymi działaniami osoby realizującej zajęcia dydaktyczne. Hospitacje prowadzone były na podstawie zatwierdzonego planu hospitacji przez Zastępcę Komendanta Ośrodka właściwego do spraw dydaktycznych. Na podstawie dokumentacji z przeprowadzonych hospitacji Zakład Organizacji Dydaktyki sporządzał analizy kwartalne, które omawiano na posiedzeniach Rady Pedagogicznej.

Zastępca Komendanta Ośrodka właściwy do spraw dydaktycznych w ramach realizowanych zadań korzystał z pomocy 20 funkcjonariuszy odpowiedzialnych za: ocenę przestrzegania przepisów dotyczących działalności dydaktycznej, wspomaganie kadry dydaktycznej w zakresie realizacji procesu dydaktycznego oraz prowadzenie hospitacji. Ponadto 19 funkcjonariuszy, którzy pełnili funkcję

opiekunów dydaktycznych słuchaczy, monitorowało zagrożenia i potrzeby słuchaczy w działalności szkoleniowej, dyscyplinarnej i wychowawczej. Ww. funkcjonariusze stale podnosili swoje kompetencje w ramach doskonalenia zawodowego centralnego i lokalnego.

W okresie objętym kontrolą komórką odpowiedzialną w Ośrodku za kontrolę wewnętrzną był Referat Kontroli w Kierownictwie OSSSG. Kontrole tego rodzaju prowadzono w oparciu o Decyzję nr 65 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania wytycznych w zakresie zasad i trybu przeprowadzania kontroli w urzędach obsługujących organy lub w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych⁵⁷. Dokumentem wewnętrznym regulującym szczegółowe procedury postępowania kontrolnego był, zatwierdzony przez Komendanta Ośrodka, „Program zapewnienia jakości Referatu Kontroli w Kierownictwie Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej im. gen. bryg. Wilhelma Orika - Rückemanna w Lubaniu”. Działalność tego Referatu opierała się na rocznych planach kontroli oraz sprawozdaniach za dany rok, zatwierdzanych przez Komendanta Ośrodka.

(akta kontroli str. 1258-1302, 1467-1503)

4.2. W 2018 r. zaplanowano przeprowadzenie sześciu⁵⁸ kontroli wewnętrznych, w tym jedną dotyczącą działalności dydaktycznej Ośrodka, tj. w zakresie prawidłowości dokumentowania realizacji procesu dydaktycznego w programie komputerowym „E-DZIENNIK”. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono uchybienia w procesie prowadzenia dzienników zajęć w ramach kursów doskonalących i szkoleń kwalifikowanych, a także niewywiązywanie się jednego z funkcjonariuszy, przez okres trzech miesięcy, z powierzonego mu obowiązku opiekuna dydaktycznego grupy szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej. Sformułowane w wystąpieniach pokontrolnych zalecenia i wnioski zostały zrealizowane. W 2019 r. zaplanowano przeprowadzenie trzech kontroli wewnętrznych, w tym jednej dotyczącej działalności dydaktycznej Ośrodka w zakresie prawidłowości sprawowania nadzoru pedagogicznego w formie prowadzenia hospitacji, przewidzianej⁵⁹ do realizacji w III kwartale 2019 r.

(akta kontroli str. 1303-1422)

4.3. W okresie objętym kontrolą do OSSSG wpłynęły w sumie dwie skargi. Nie odnotowano natomiast wpływu wniosków. Jedna ze skarg dotyczyła działalności szkoleniowej Ośrodka w obszarze realizacji szkolenia strzeleckiego i miała związek z korzystaniem przez funkcjonariuszy ze strzelnicy zlokalizowanej w Radostowie Średnim, wynajmowanej od podmiotu zewnętrznego. Skarżący informował o hałasie generowanym w trakcie zajęć strzeleckich oraz o - w jego opinii - niespełnianiu przez tę strzelnicę zasad bezpieczeństwa. Skargę uznano za bezzasadną. W uzasadnieniu sformułowanym w zawiadomieniu skarżącego o sposobie załatwienia skargi wskazano, że SG była czasowym użytkownikiem tej strzelnicy, która funkcjonowała na podstawie decyzji wydanej przez Wójta Gminy Lubań. Pomimo uznania skargi za bezzasadną, w ramach działań następczych, Komendant Ośrodka podjął decyzję o maksymalnym ograniczeniu korzystania z tej strzelnicy przez SG. Natomiast druga skarga dotyczyła hałasu generowanego przez psy służbowe i została uznana za bezzasadną.

(akta kontroli str. 1423-1463)

⁵⁷ Dz. Urz. MSWiA z 2012 r., poz. 43, ze zm.

⁵⁸ W sumie przeprowadzono siedem kontroli, w tym jedną rozpoczętą w 2017 r. oraz sześć z 2018 r., które zakończono podpisaniem wystąpienia pokontrolnego.

⁵⁹ Na podstawie Aneksu nr 1 do Planu Kontroli przewidzianych do realizacji w OSSSG w 2019 r. z dnia 24 czerwca 2019 r.

4.4. Komendant Ośrodka przeprowadzał badania ewaluacyjne (analizy efektywności) szkolenia podstawowego, szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej i szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. Ankiety wypełniane przez osoby podlegające przeszkoleniu były analizowane przez kierownika Zakładu Organizacji Dydaktyki. Analizy wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych były przekazywane Zastępcy Komendanta Ośrodka właściwemu w sprawach dydaktycznych, oraz omawiane na posiedzeniach Rady Pedagogicznej. Zakres tych analiz pozwalał na bieżące reagowanie na problemy zgłaszane przez kursantów w zakresie bazy dydaktyczno-noclegowej, a także stanowił podstawę do podejmowania przez Ośrodek prób w zakresie wprowadzania zmian w programach szkoleń. W Ośrodku nie przeprowadzano badań ewaluacyjnych szkolenia i egzaminu strzeleckiego, a także zajęć i egzaminu ze sprawności fizycznej.

(akta kontroli str. 1467-1501)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Podejmowane przez Komendanta Ośrodka działania związane z funkcjonowaniem szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy pozwalały na sprawowanie na ogół skutecznego nadzoru nad kierowaną przez niego jednostką. Prowadzona analiza sprawozdań ze szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz z wewnętrznych kontroli dotyczących tego zakresu pozwalała Komendantowi Ośrodka na formułowanie wniosków i zaleceń w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Analizowano również wyniki prowadzonej ewaluacji szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy. Wspomagano także kadre dydaktyczną OSSSG prowadząc, w ramach hospitacji, bieżący nadzór nad jakością organizowanych zajęć, jak również zapewniając opiekuna grupie funkcjonariuszom uczestniczącym w szkoleniu przygotowującym ich do służby w SG. Jednakże w przypadku szkolenia i egzaminu strzeleckiego, a także zajęć i egzaminu ze sprawności fizycznej kadry OSSSG, nadzór Komendanta Ośrodka był nieefektywny, gdyż nie został powiązany z bieżącą weryfikacją postępów, bądź negatywnych zmian w tym wyszkoleniu.

IV. Uwagi

Uwagi

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, zwraca uwagę Pana Komendanta na fakt, że nierzetelne prowadzenie dokumentacji dotyczącej treningów strzeleckich uniemożliwiało bieżącą obserwację i weryfikację umiejętności kadry OSSSG w tym zakresie, a w konsekwencji stwierdzenie czy i jak zmienia się poziom wyszkolenia funkcjonariuszy: poprawia się czy obniża.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, października 2019 r.

Kontrolerzy:
Dominik Kosenda
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Ziemowit Florkowski
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor
Radosław Kujawiński

.....
podpis